Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Pismo tygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych dla Galicji i W. Ks. Krakowskiego

wychodzi co Poniedziałek w objętości pół arkusza.

Nr. 39. Poniedziałek, dnia 25. września 1876. III. rocznik.

XVII. Walne Zgromadzenie niemieckiego ogólnego Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w Gdańsku *)

Wiadomo, że XVII. walne zgromadzenie Związku niemieckiego odbyło się w Gdańsku dnia 21., 22. i 23. z. m. Zgromadzeniu przewodniczył, jak zwykle, p. Nizze z Rybnicy (Ribnitz). Zgzomadzenie przedewszystkiem oddało cześć pamięci w zeszłym roku zmarłego Sörgla, założyciela Banku związkowego w Berlinie i Frankfurcie n. M. Po zwykłych powitaniach zdał Schulze - Delitzsch sprawę z czynności i rozwoju stowarzyszeń w r. 1875., oparte przeważnie na datach zebranych w swoim „Jahresbericht“. Tym razem podniósł jedynie Schulze brak wszelkiéj znajomości ekonomii, jaką zdradza rząd austryacki, obarczając stowarzyszenia podatkami, które im grożą upadkiem.

Debaty były tym razem mniéj ożywione, a uchwały zapadały w formie, ile możności ogólnikowéj, zostawiającéj pole dość szérokie do różnorakiéj interpretacyi. Z całego przebiegu rozpraw czuć się daje pewna, nie dość jeszcze określona i nie śmiało, choć konsekwentnie i zwycięsko postępująca przewaga stronnictwa, które stowarzyszeniom niemieckim nadaje formy, zbliżające je do banków.

Objawu tego pochwalić nie możemy, a przed wpływem tych prądów na nasze stowarzyszenia przestrzegamy.

Nie mogąc podać dla braku miejsca szczegółowego obrazu rozpraw, ograniczymy się do zaznaczenia ważniejszych uchwał. Najpiérw wyliczymy uchwały w sprawach ogólnych stowarzyszeń zaliczkowych i kredytowych.

Zwycięsko utrzymał się wniosek Wydziału Związku: „Walne Zgromadzenie orzecze, że stanowczo odradza stowarzyszeniom, ażeby dla jakichkolwiek chwilowych lub lokalnych przyczyn, zmieniały równość prawa głosowania członków i czyniły je zawisłém do wysokości udziału lub dłuższego należenia do stowarzyszenia zwłaszcza, że ta równość prawa głosowania i wyboru w tyluletniéj praktyce okazała się pożyteczną, stanowi podwalinę naszych stowarzyszeń i leży w ich interesie.“

Daléj zalecono stowarzyszeniom, aby spisy członków corocznie drukiem ogłaszały i ze sąsiedniemi stowarzyszeniami wymieniały — celem zwalczenia nieszczęsnéj praktyki, iż niektórzy członkowie do kilku stowarzyszeń kredytowych naraz należą.

Polecono Dyrektorom związków filialnych, aby w porozumieniu z Patronem, wypracowali szczegółowe instrukcye kasowe i dla komisyi kontrolujących, celem ułatwienia tymże w spełnieniu ważnych ich obowiązków.

Z powodu upadku banku rzemieślniczego w Düsseldorf i wynikłéj stąd kontragitacyi przeciw poręce solidarnéj, uchwaliło zgromadzenie dwie rezolucye, w których wyraziło przekonanie, że poręka solidarna jest podstawą jedynie prawną i (ekonomicznie) słuszną dla naszych stowarzyszeń. Powyższe uchwały z radością witamy — natomiast nie widzimy potrzeby, która wywołać mogła uchwały, jak: „Zaleca się stowarzyszeniom, aby członkom nie udzielały kredytu w akcepcie“ (Akceptcredit)— to znaczy: zaprowadzonoby prosty bankowy eskont weksli, zamiast udzielania pożyczek, choćby na podstawie weksli. Dla ludzi niemających stosunków handlowych, dla których właśnie nasze stowarzyszenia przeważnie istnieją, utrudnionoby tém niesłychanie kredyt w stowa-

*) Według oryginalnych protokołów.

rzyszeniach, bo po największéj części nie będą posiadali akceptów w portfieulu, któreby eskontować mogli w jakiém stowarzyszeniu. Sztuczne zaś fabrykowanie takich akceptów (Wechselreiterei) pociągnie za sobą wielkie nieraz szkody dla poręczycieli, którzy tu występować chyba zmuszeni będą, jako akceptanci, bez regresu do głównych dłużników t. j. pozornych wystawicieli lub żyrantów. Dla naszych stowarzyszeń przeważnie kwalifikuje się skrypt dłużny, lub suchy weksel, jak to się praktykuje u nas i w Poznańskiém.

Nie możemy również pochwalić postanowienia Związku, które dopuszcza na zgromadzenia z głosem doradczym spółki akcyjne i komandytowe, opłacające na cele Związku 60 grzywien rocznie. Uchwała ta może stać się bardzo niebezpieczną stowarzyszeniom niemieckim, które i tak już ogarnia zwolna „banko-filstwo“.

Następnie zalecono stowarzyszeniom, aby przez petycye do władz prawodawczych popiérały starania Schulzego około przeprowadzenia osobnego prawa państwowego dla stowarzyszeń hipotecznych kredytowych (Realcredit-Genossenschaften).

Podobnie mają postępywać stowarzyszenia w sprawie zniżenia należytości stęplowéj od weksli na 5 fenigów ($2^1/_2$ ct.) od 100 grzywien (50 zł.).

Powzięto również kilka uchwał, jak władze i stowarzyszenia postępywać winny w razie gdy konkurs na majątek stowarzyszenia otworzony zostanie. Na szczęście—znajomość tych uchwał nie jest dla naszych stowarzyszeń jeszcze potrzebną.

W końcu polecono Patronowi, aby wszystkie uchwały walnych zgromadzeń Związku zebrał, systematycznie ugrupował i drukiem ogłosił, w tym celu, aby stowarzyszenia do nich stósować się mogły.

Stowarzyszeniom spożywczym przypomniano uchwałę walnego zgromadzenia w Mnichowie, że celem nadania operacyom stowarzyszenia zdrowéj podstawy, starać się należy o utworzenie znacznego funduszu rezerwowego.

Również zalecono tym stowarzyszeniom, aby podjęły szczérą walkę z fałszerzami towarów, aby starały się jedynie o zdrowe i czyste towary, a fałszerzy towarów podawały do publicznéj wiadomości.

Na przyszłe miejsce zebrania Związku (XVIII. Zgromadzenie) wybrano: Wiesbaden, a po załatwieniu zwykłych formalności i spraw wewnętrznych Związku zamknięto XVII. walne zgromadzenie Niemieckiego Związku dnia 23. z. m. o godz. $^1/_2$11téj rano.

Zgromadzenie, jak zawsze, było liczne — niestety nie wolne było w zebraniach poufnych, przy wycieczkach i rozrywkach od przemówień i manifestacyi politycznych i „wielko-niemieckich“, co zwłaszcza na polskiéj ziemi — w Gdańsku — mogli sobie ludzie „cichéj“ pracy snadnie zaoszczędzić!

Korespondencya.

W Samborze, dnia 19. września 1876 r.

Walne zgromadzenie Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych dla Galicyi i W. Ks. Krakowskiego na posiedzeniu dnia 11. czerwca b. r. uchwaliło na wniosek Dra Alfreda Zgórskiego, iż uznaje za rzecz niewłaściwą opłacanie dywidendy od wkładek oszczędności. Uchwała ta spowodowała, iż dyrekcya towarzystwa zaliczkowego i przemysłowego w Samborze, spółki zarejestr. z nieogr. odpowiedź., które, prócz na procenta, przyjmowało wkładki oszczędności i na dywidendę, sprawę tę szczegółowo zbadała i takową radzie nadzorczéj przedłożyła wnosząc, ażeby wkładek oszczędności na dywidendę nadal nie przyjmować, wkładki na dywidendę złożone wypowiedzieć i zwrócić, oraz u ogólnego zgromadzenia postarać się o zmianę statutu w tym kierunku, aby towarzystwo wkładki oszczędności li tylko na procenta przyjmowało. Kwestya ta była przedmiotem obrad nadzwyczajnego ogólnego zgromadzenia, które pod przewodnictwem p. Ludwika Balickiego w obecności 79 członków odbyło się dnia 17 b. m.

Po skonstatowaniu, że odbyć się mające nadzwyczajne ogólne zgromadzenie zwołane zostało wedle przepisów obowiązującego statutu i że do powzięcia uchwał prawomocnych członkowie w dostatecznéj ilości ($^1/_3$ część) się zebrali, udzielił p. przewodniczący głosu członkowi dyrekcyi p. J. Langowi, który imieniem dyrekcyi, zgodnie z uchwałą przez radę nadzorczą powziętą, powyż naprowadzony wniosek przedstawił pod uchwałę ogólnego zgromadzenia uzasadniając go, jak następuje:

„Ażeby wniosek, mający na celu wykreślenia ze statutu towarzystwa naszego wszelkich postanowień, odnoszących się do wkładek na dywidendę złożonych, należycie uzasadnić, zastanowić się należy nad znaczeniem wkładek oszczędności i znaczeniem udziałów w ogólnym kapitale obrotowym. Wkładki oszczędności są to pieniądze towarzystwu do obrotu pieniężnego powierzone, są przeto długami towarzystwa a w zasadzie tém się tylko od innych długów towarzystwa różnią, iż wkładki oszczędności przypływają kwotami drobniejszemi i pomnażają się w miarę pozyskanego zaufania u publiczności. Wskutek umiejętnéj i sumiennéj administracyi wyrabia się zaufanie u publiczności i dochodzi z czasem do takiego stopnia, że zakład o wpływ wkładek oszczędności starać się nie potrzebuje, owszem kapitaliści z własnego popędu ofiarują zakładowi swoje oszczędności. Inne zaś długi

(na weksle, lub na skrypta) zaciąga towarzystwo zwykle w większych kwotach i pomimo pozyskanego już w wysokiém stopniu zaufania, o kredyt tego rodzaju towarzystwo starać się musi, z czego wynika, że przy wkładkach oszczędności występuje kapitalista, jako żądający, a towarzystwo, jako podające, gdy przeciwnie podczas zaciągania innego rodzaju długu towarzystwo jest żądającém, a kapitalista podającym. Za bezpieczeństwo wypłacalności wkładek poręcza towarzystwo całym swoim majątkiem t. j. funduszem rezerwowym i funduszem udziałowym, a gdyby majątek towarzystwa nie wystarczył, poręczają członkowie całym swoim majątkiem. Zaś udziały nie są pieniądzmi obecnie towarzystwu do obrotu powierzonymi, lecz są to oszczędności członków i stanowią podstawę kapitału obrotowego towarzystwa; za wypłacalność udziałów nikt nie poręcza, owszem udziały w drugim rzędzie ręczą za wypłacalność wkładek i innych długów towarzyswa.

Wkładki oszczędności mogą być każdego czasu wypowiedziane, a towarzystwo zwrócić je musi po upływie terminu wypowiedzenia, który od najwyższéj wkładki ustanowiony jest na dni 90. Wkładka na dywidendę złożona nawet w ciągu roku zwróconą być może, a jedynie dywidenda wypłacaną bywa we 2 miesiące po upływie roku administracyjnego. Wprawdzie i udział można wypowiedzieć, lecz wypowiedzenie udziału nastąpić musi na 4 miesiące przed upływem roku, a gdy udział również we 2 miesiące po upływie roku administracyjnego wypłaconym być ma, przeto wypłata udziału następuje dopiero w 6 miesiącach po wypowiedzeniu, czyli po upływie podwójnego przeciągu czasu, jaki jest ustanowionym na wypowiedzenie najwyższéj wkładki, na dywidendę złożonéj Otóż wkładki na dywidendę złożone, których wypłacalność poręczają udziały i majątki prywatne członków, — które każdego czasu mogą, a po upływie terminu wypowiedzenia muszą być całkowicie wypłacone, — wedle brzmienia obowiązującego statutu, od czystego zysku pobiérać mają dywidendę w téj wysokości, w jakiéj pobiérają członkowie towarzystwa od swoich udziałów, którymi, jak niemniéj swoim majątkiem, za bezpieczeństwo wkładek odpowiadają i które nie każdego czasu z towarzystwa wycofać mogą.

Nie podlega wątpliwości, że wkładki na dywidendę tylko dotąd do towarzystwa wnoszone i w tymże pozostawać będą, dopokąd towarzystwo opłacać będzie wysoką dywidendę, zaś w wypadku niepowodzenia, t j. wówczas, gdy towarzystwo najbardziéj kapitału potrzebywać będzie, wkładki na dywidendę złożone ze wszelką pewnością zostałyby z towarzystwa wycofane, a byt towarzystwa zostałby zagrożonym. albowiem w takich chwilach i kredytu innego trudno uzyskać. Ażeby wkładkom, na dywidendę złożonym dawać wysoką dywidendę, zmuszone jest towarzystwo wysokie pobiérać procenty od pożyczek, swoim członkom udzielanych. Gdyby w towarzystwie naszém wcale nie było wkładek na dywidendę złożonych, natenczas już od lat kilku od pożyczek pobiéralibyśmy niższe procenty, lub też członkowie od swych udziałów otrzymaliby znacznie większą dywidendę; albowiem gdyby towarzystwo od wkładek zamiast dywidendy opłacało 8% od sta, natenczas zamiast 13%, przyniosłyby udziały w 1875 r. 15%, w 1874 r. 17% a w 1873 r. aż 24%, pomimo, iż w tych latach pobiéraliśmy od pożyczek tylko 11, 11½ i 12%. Nie jesteśmy jednak zwolennikami zbyt wysokiéj dywidendy nawet i od udziałów, wskutek czego wzgląd piérwszy t. j. obniżenie stopy procentowéj od pożyczek u nas przemagać będzie. Okazuje się zatém, że dawanie dywidendy wkładkom oszczędności jest co najmniéj rzeczą niewłaściwą, dla członków szkodliwą i rozwój towarzystwa tamującą, tém bardziéj, jeżeli uwzględnimy, że jakkolwiek członek z towarzystwa wystąpił i swój udział odebrał, jeszcze przez dwa lata poręcza swoim majątkiem za wszelkie zobowiązania, w które towarzystwo weszło przed jego wystąpieniem.

Gdy suma wkładek w towarzystwie naszém, na dywidendę ulokowanych, przenosi 15.000 zł. — mogłaby poniekąd uzasadniona zajść obawa, ażali towarzystwo nasze podoła w 3 miesięcznym terminie sumę taką zwrócić. Pod tym względem upewnionem być może zgromadzenie, że stosónki pieniężne towarzystwa naszego tak są uregulowane, iż sumę téj wysokości w nierównie krótszym czasie zwrócić możemy."

Ogólne zgromadzenie wysłuchawszy powyższe uzasadnienie, wniosek postawiony jednogłośnie uchwaliło, wskutek czego postanowienia statutu, odnoszące się do wkładek na dywidendę, opuszczone lub odpowiednio zapadłéj uchwale zostały zmienione.

Następnie uchwalono podnieść najwyższy udział z 500 na 1000 zł., a w końcu ustanowiono wpisowe od udziału deklarowanego na 50 zł. na 1 zł., od udziału deklarowanego nad 50 do 500 zł. na 2 zł., zaś od udziału deklarowanego nad 500 zł. na 3 zł.

Ruch Stowarzyszeń.

Nowe towarzystwa. W Monasterzyskach istnieje kasa pożyczkowa gminy M. wyznania chrześciańskiego, któréj fundusz zapasowy powstał z kwoty 1158 zł. 49 ct. a. w., przyznanéj 103 członkom wyznania chrześciańskiego téjże gminy za zniesione prawa służebnictwa lasowego. Kasa ta za ininyatyą p. Józefa Urbana ze Stanisławowa zamieni się w krótce w Towarzystwo zaliczkowe. P. Ludwik Jurkiewicz, pełnomocnik hr. Józefa Młodeckiego, zwołał zgromadzenie członków téj kasy na 10.

b. m. którzy jednogłośnie uchwalili zamienić swoję instytucyą na Towarzystwo. Hr. Młodecki przyrzekł do Towarzystwa przystąpić ze znaczniejszym udziałem. Celem przeprowadzenia téj uchwały zniósł się p. Jurkiewicz z Patronem o potrzebne ku temu informacye.

W Tarnowie zawiązuje się stowarzyszenie kredytowo-przemysłowe i spożywcze „Ul“ stow. zar. z ogr. por. Konstytucyjne zgromadzenie odbędzie się dnia 24. t. m.; na zaproszeniu na to zgromadzenie podpisany jest burmistrz Tarnowa Dr. Rutowski i adwokat tamtejszy Dr. Emil Psarski — Projekt statutu, który otrzymaliśmy, zawiéra następujące ważniejsze szczegóły: celem stowaszyszenia jest: dostarczanie surowego do różnych wyrobów potrzebnego materyału; udzielanie zaliczek na wyroby; sprzedaż takowych w zastępstwie i na korzyść właściciel czy to z wolnéj ręki, czy też przez licytacyą publiczną i zakupno i sprzedaż członkom swoim artykułów żywności i innych przedmiotów zwyczajnego użytku. Udziały członków wynoszą po 25 zł. w. a., liczba ich jest nieograniczoną, lecz tylko pełne udziały przynoszą dywidendę. — Każdy członek ma na zgromadzeniach tylko jeden głos i głosuje osobiście — Odpowiedzialność członków za zobowiązania stowarzyszenia nie jest statutem określona — w téj mierze rozstrzyga przeto ustawa. Dyrekcya tego stowarzyszenia ma się składać z 5 członków — Rada zawiadowcza z 15. Odrębne postanowienie statutu orzeka, że członkowi Dyrekcyi i Rady zawiadowczéj przy ponownym wyborze otrzymać muszą $^2/_3$ głosów. Stowarzyszenia to zastrzega sobie w statucie prawo zakładania filii.

Towarzystwo zaliczkowe i przemysłowe w Samborze udzieliło Towarzystwu w Komarnie kredytu w rachunku bieżącym do 2.000 zł. w a., za opłaceniem 8% z zastrzeżeniem jednak, ażeby rachunek ten do roku był wyrównany.

I Związkowa Drukarnia we Lwowie. Celem ułatwienia wydania i rozpowszechnienia Rocznika opuściła 22% należytości za druk i papiér i zakupiła dla wszystkich swoich członków 63 egzemplarze Rocznika. W obec téj ofiarności ciekawie odbija, że jedno z naszych Towarzystw zwróciło nam Rocznik z dodatkiem, że go wcale nie żądało!

Towarzystwo produkcyjne krawców we Lwowie od czasu swego założenia t. j. od r. 1872. doznaje szczególnéj pieczołowitości ze strony władz skarbowych. Od samego początku nakładano nań wysokie podatki, przeciw czemu Towarzystwo opiérając się licznemi podaniami i rekursami — jednak bezskutecznémi doczekało się narostu przeszło 500 zł., podatku — oprócz kwot już zapłaconych. — Patron Związku dowiedziawszy się, że sekwestrator zafantował magazyn Towarzystwa, wniósł podanie do Prezydium Magistratu i krajowéj Dyrekcyi Skarbu z prośbą o wstrzymanie kroków egzekucyjnych, zanim nieprawidłowy stan tego Towarzystwa pod względem podatku uregulowanym nie zostanie — zwłaszcza, że Towarzystwo na przedsiębiorstwie traci (w ostatnim roku wynoszą straty 476 zł. 37 ct.)

Różności.

Walka z „borgiem“. Towarzystwo zaliczkowe lwowskie zaczęło już eskontować rzetelne weksle krawców, które za dostarczony towar w myśl uchwał korporacyi krawieckiéj od odbiorców swoich otrzymują. Towarzystwo weszło w takie stosunki już z czteroma krawcami, a niebawem otworzy w ten sposób kredyt i innym krawcom. Z własnéj inicyatywy przyłączył się do uchwał korporacji krawieckiéj piérwszy we Lwowie magazyn futer pp. Adamskiego i Czapczyńskiego.

Towarzystwo budownicze we Lwowie. Prace przygotowawcze do założenia towarzystwa budowniczego we Lwowie postępują. Prof. Jaegermann ułożył 3 plany normalne na jednopiątrowe wille, które we Lwowie mogą kosztować po 5.000, 6.000 i 7.000 zł. Nawet plac pod budowę takich domków upatrzony, a poparcie od osób wpływowych przyrzeczone Z wiosną, mamy nadzieję, Towarzystwo to wejdzie w życie.

„Wiener Finanzielle Blätter“, których wychodzi 5. rocznik pod redakcyą p. Józefa Luyck de Mathey, umieszcza obecnie szereg artykułów o stowarzyszeniach zaliczkowych i kredytowych. Między innemi występuje to pismo przeciw praktyce, iż nie jeden członek do kilku naraz należy stowarzyszeń zaliczkowych. Również utyskuje powołany artykuł na przeciążanie naszych stowarzyszeń podatkami. W koncu podnosi pismo to dobroczynną działalność węgierskiego stowarzyszenia kredytowego ziemskiego dla włościan.

IV. Walne Zgromadzenie Związku austryackiego. Jak to już donosiliśmy, odbędzie się IV. walne Zgromadzenie Związku austryackiego w Smichowie pod Pragą dnia 24, 25. i 26. b. m. Zgromadzenia odbędą na sali Towarzystwa kredytowego Smichowskiego. Między wnioskami na to zgromadzenie znajdujemy wiele, odnoszących się do spraw towarzystw spożywczych. W ogóle z zadowoleniem zaznaczyć możemy, że interes dla towarzystw spożywczych wzmaga się wszędzie. — Towarzystwo zaliczkowe rolne w Kaaden przygotowuje wnioski przeciw Raiffeisenowskim kasom pożyczkowym, podnosząc zaletę systemu Schulzego z Delitzsch. Oczywista, że i sprawą podatkową szczegółowo zajmie się to zgromadzenie.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: **Dr. Alfred Zgórski.** I. Związkowa Drukarnia we Lwowie Hotel Żorża.